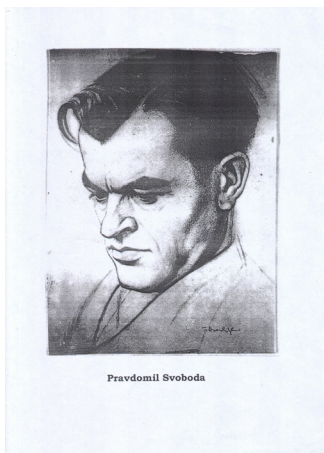

100 let od narození prof. Ing. Dr. Pravdomila Svobody, DrSc.

Československá lesnická věda si 1. 4. 2008 s velkou úctou a uznáním připomene 100 leté výročí jeho narození. Prostějovský rodák, syn knihkupce, absolvoval reálné gymnázium v Příbrami. Vysokoškolské vzdělání ukončil v roce 1931 na Vysoké škole zemědělského a lesního inženýrství v Praze. Po roční praxi na Slovensku v Liptovských Tatrách, se vrátil do Prahy a stal se asistentem u prof. J. Kliky v Ústavu dendrologie ČVUT v Praze. V roce 1934 získal doktorát technických věd, v roce 1946 hodnost docenta a o dva roky později byl ustanoven profesorem na katedře dendrologie a botaniky. Již od prvopočátku byla jeho badatelská vědecká činnost orientována polyfunkčně především v oblasti fytocenologie a zejména geobotaniky, dendrologie až po krajinou ekologii.

Pravdomil Svoboda, bývalý posluchač prof. J. Sigmunda, byl výjimečnou lesnicko-dendrologickou a krajinářskou osobností jak u nás, tak i ve světě. „Jeho dendrologické myšlenky se pohybovaly skoro vždy za hranicemi konvenčního myšlení a vědění“: prohlásil Ing. Karel Kaňák, CSc. (1978) u příležitosti jeho nedožitých sedmdesátin. K. Kaňák byl jeho asistentem, jeho velkým přítelem a důsledným pokračovatelem nadčasového učení prof. Svobody. Bohužel i tento náš významný dendrologický vědec, můj dlouholetý spolupracovník a důvěrný přítel nás rovněž 10. 2. 2007 opustil. Vědecká dráha prof. Svobody byla na tehdejší dobu přímo průkopnická, její orientace začala v oblasti fytocenologie, fytogeografie, geobotaniky, dendrologie až po krajinou ekologii. Jeho pedagogická a vědecká dráha měla následující chronologický vývoj:

- vedoucí Ústavu dendrologie a nauky o lesním rostliništi VŠZLI
- děkan Lesnické fakulty ČVUT v Praze
- ředitel Botanické zahrady ČSAV v Průhonicích
- ředitel arboreta Borová Hora VŠLD ve Zvolenu
- vedoucí katedry dendrologie a krajinářství VŠLD ve Zvolenu.

V době jeho pedagogické a vědecké činnosti (1964 – 1972) na VŠLD ve Zvolenu zakládá studijní obor Ochrana a tvorba krajiny, jak v denním, tak i postgraduálním studiu. Jeho charakteristickými rysy byly neobvyklá mimořádná pracovitost, nesmírná touha po objevování nových vědeckých poznatků především v oboru dendrologie a šlechtění nelesních dřevin odvozovaných na základě geomorfologických, klimatických a dendroekologických vazeb vyjádřených proměnlivost druhů podle ekologických nároků (ekotypů) a především vývojem jedince (ontogenese) a druhů (fylogenese). Zvolený přístup hodnocení lesních dřevin na základě ontogenese a fylogenese považují význační dendrologové současnosti za nepřekonatelný. Bohužel jeho dendrologické, šlechtitelské a krajinářské základy pěstování lesa nenašly přímo žádoucí uplatnění ani na lesnických fakultách České republiky.

Můj první kontakt studenta s učitelem fytocenologem, dendrologem a krajinářem mě poznamenal již při zkoušce z fytocenologie, kdy mi položil následující otázku: „Řeku, která z druhů borovic je endemitem na maloplošných půdách Makedonie?“ Já jsem mu odpověděl: „Borovice rukelská“, s poznámkou, že název dukelská je nepřesný neboť oblast „Rumeli“ je geograficky mimo území řecké Makedonie. V položené otázce o maloplošných půdách Makedonie, po mých studiích na lesnické fakultě v Praze, se staly apodikticky celoživotním osudem při řešení rekultivační problematiky devastovaných území báňskou a ostatní průmyslovou činností.

Publikační činnost prof. Svobody je velmi obsáhlá a na rozdíl od tehdejších a současných dendrologů, pěstitelů lesa a krajinářů přímo apodiktická, evoluční a v nejednom případě originální. Měl velký smysl pro nespoutanou divokou přírodu, ducha přirozených forem a rytmu lesní a zemědělské krajiny ovlivňované způsobem hospodaření a schopnost vědeckého poznání a stylizace její esenciální podstaty. Tyto zvláštnosti- pro tvůrce lesa a krajiny jako neoddělitelného celku prokázal prof. Svoboda popsat např. „Život lesa“ (1952). Pilotními díly, která ve své době neměla obdoby jsou knižní publikace „Lesní dřeviny a jejich porosty“ I. (1953), II. (1955) a III (1957). Autor v tomto třísvazkovém díle podal zcela nové nazírání a chápání systematického dendrologického hodnocení dřevin domácího a introdukovaného původu. Prof. Svoboda vytvořil učební texty Krajinářství I, II, III (1971 – 1973). Třísvazkové dílo se stává vůbec první publikací s enviromentální problematikou v podmínkách ČSR. Proto lze prof. Svobodu za zakladatele nového vědního enviromentálního oboru. Podle prof. Svobody enviromentální problematika musí zákonitě vycházet z těchto dominantních zdrojů:

- z geologie
- z biologie
- z geografie

Jako člověk a pedagog byl skromný, s velkým vědeckým rozhledem, s mimořádným smyslem pro humor a pochopení. Tyto jeho charakteristické vlastnosti projevoval jak vůči svým spolupracovníkům tak i studentům na lesnické fakultě v Praze a od r. 1964 na Lesnické a dřevařské fakultě ve Zvolenu.

Čest jeho památce.

K. DIMITROVSKÝ